

AI ACT

Hallo, zeg ik met vr-bril op tegen de avatars van mijn leerlingen

Hoe ziet de toekomst eruit zonder AI-wetgeving? NRC vroeg zes prominente AI-wetenschappers het leven te beschrijven van een Europese burger in 2040. „Ik verkies de twintiger jaren van deze eeuw, waar het leven goed en AI nog grappig was.“

Door onze redacteur **Stijn Bronzwaer** Illustraties **Indra Bangaru**

Artificiële intelligentie (AI) is „een systeemtechnologie“, schreef de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) in 2021. „Met een grote impact op de samenleving, die vooraf niet kan worden voorzien.“ Zoals elektriciteit. Of de verbrandingsmotor.

AI-technologie bestaat al sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw, maar is pas sinds kort echt doorgebroken. Het gaat daarbij om algoritmes die beïnvloeden wat we kopen, kijken, stemmen of lezen. Om zelfrijdende auto's. Gezichtsherkenning. Medische diagnoses. Chatbots.

Sinds OpenAI een jaar geleden ChatGPT lanceerde is, aldus Microsoft-oprichter Bill Gates, „de eeuw van AI“ definitief aan-gebroken. Alle grote techbedrijven bouwen en trainen eigen taalmodellen en verwerken AI-technologie in al hun producten. Toenemende computerkracht maakt de modellen slimmer en slimmer. De nieuwste versie van OpenAI's taalmodel GPT, die volgend jaar uitkomt, is naar verwachting tien keer krachtiger dan de vorige.

Tot voor kort werd AI vooral ingezet voor nogal specifieke taken - een potje schaak winnen, of een persoon op een foto

herkennen. Maar met de recente ontwikkeling van de taalmodellen is *artificial general intelligence* (AGI) binnen handbereik, voorspellen wetenschappers. Machines die allerlei taken uitvoeren, op een abstract niveau kunnen 'nadenken' en zich aanpassen aan nieuwe situaties.

Er zijn zelfs prominente ondernemers, onder wie Tesla-baas Elon Musk, en AI-wetenschappers die geloven dat AI binnen afzienbare tijd alles kan wat mensen nu als werk beschouwen. Een samenleving waar de mens niets meer hoeft. Waar alles geregeld is.

De grote vraag is: hoe leiden overheden dit in goede banen? Wat gebeurt er als we ons niet goed voorbereiden op deze technologische revolutie?

Wat gebeurt er als er nooit wetgeving komt voor AI-bedrijven, zoals de Europese AI Act waar nu druk over onderhandeld wordt? En waardoor de samenleving dan, aldus de WRR, „wordt opgescheept met een technologie die onze belangen niet dient“?

NRC vroeg zes wetenschappers om, voor één keer, hun fantasie de vrije loop te laten en het leven te schetsen van een Europese burger in 2040. Zo ziet, volgens hen, onze wereld eruit als de overheid de komende jaren helemaal niets doet.

'De wet overtreden kan niet meer'

Steeds vaker doe ik maar niks, bang om fouten te maken. Ongereguleerde bedrijven, die me met behulp van AI volgen, confronteren me constant met mijn menselijk-flexibele interpretatie van regels. De illusie dat ik de wet kan overtreden en ermee weggom, vervaagt. Nu beseft ik dat het juist dát was wat de mens ooit menselijk maakte. Er is een kliniek die aanbiedt om mijn bewustzijn voor eeuwig in een simulatie neer te zetten. Ik verkies de twintiger jaren van deze eeuw, waar het leven goed en de AI nog grappig was. Daar blijf ik rondwaren voor de rest van mijn bewustzijn.

Carlo van de Weijer
Directeur Eindhoven AI Systems Institute, TU Eindhoven

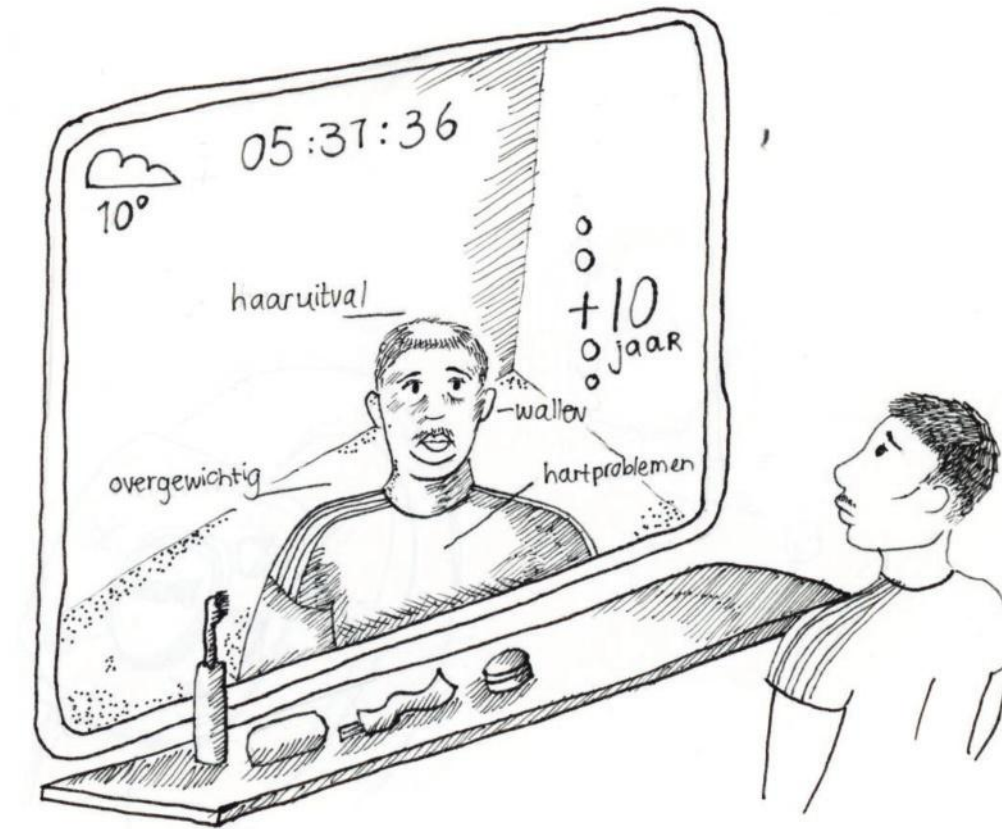
'Montessori? Te moeilijk'

Het is 2040. Mijn Microsoft Cloud-omgeving dwingt me in het Engels te werken. Om kosten te besparen heeft Microsoft de Nederlandse taal geschrapt. We nemen het hr-beleid van Microsoft cloud over op de universiteit, want de software werkt nu eenmaal beter wanneer we hun voorkeur voor organisatori-

sche hiërarchieën volgen. Mijn droom van een Montessori-opleiding voor mijn kinderen verdween toen Microsoft het onderwijs in het hele land overnam. Montessori? Te moeilijk, te provinciaals: Computer Says No. Toen ik mijn bezorgdheid uitte in een opiniestuk, werd mijn toegang tot de teksteditor

in de cloud voor onbepaalde tijd geschrapt. Schrijven kan ik nu nog maar op één manier: met behulp van de geautomatiseerde chatbot van Google.

Corinne Cath
Cultureel antropoloog en onderzoeker Internet governance, Technische Universiteit Delft

'De AI-assistent meet mijn oogbewegingen'

Mijn spiegel toont 's ochtends een visualisatie van mijn gezicht over tien jaar. De onprettige aanblik spoorde me volgens mijn zorgverzekeraar aan zonder te leven. Op mijn thuiswerkplek zet ik mijn virtualrealitybril op en begroet de avatars van mijn leerlingen. Een poging

om mijn AI-assistent een opdracht over kolonialisme te laten genereren, stuit op een waarschuwing: het onderwerp is te beladen voor scholieren. De AI-assistent meet de oogbewegingen en hersenactiviteit van de leerlingen en toont me eind van de dag een overzicht

van toekomstige studieresultaten. Na het bespreken van de voorspellingen met ouders en gemeente gaat mijn bril af.

Anco Peeters
Filosoof en universitair docent AI en cognitiewetenschappen, Radboud Universiteit Nijmegen

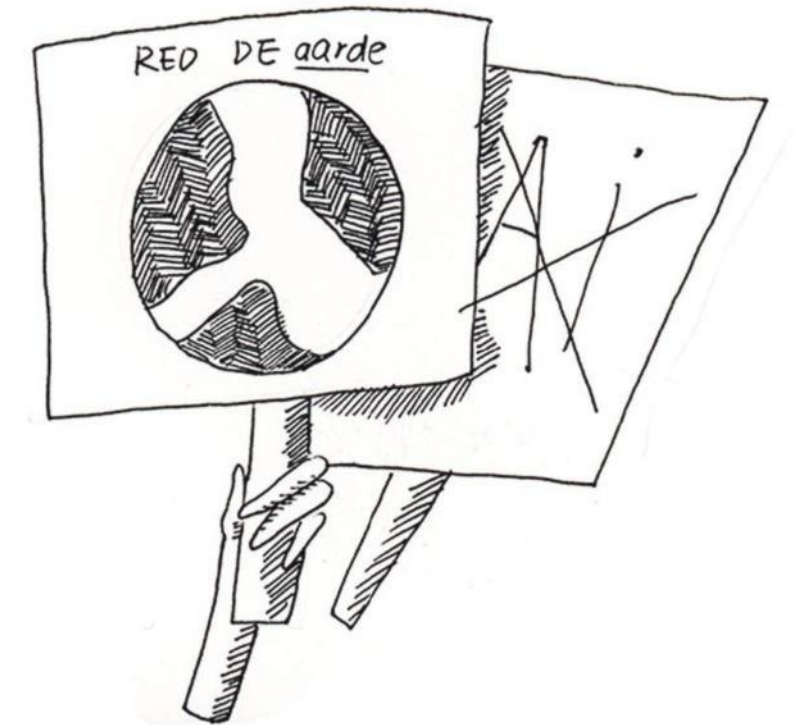

'Wij stemmen jouw voeding af en plannen jouw dag'

Goedemorgen Daniel, in tijden van reorganisaties in het hoger onderwijs helpt OptimAlze jouw gezondheidskosten draaglijk te houden - en efficiënter te leven. Bij (uiteraard geheel vrijwillige) installatie van OptimAlze op al jouw smartapparaten halveert het Zorgfonds jouw poliskosten. Met doorlopende gedrags- en gezondheidsmonitoring stemmen wij jouw voeding precies af op jouw behoeftes en plannen wij jouw dag. Ook mentale ge-

zondheid telt: toon en inhoud van jouw Wereldupdate voegen zich compleet naar jouw actuele psychologische weerbaarheid. En met de geïntegreerde sociaal manager helpen wij jou aan hobby's die jou blij maken en kennissen die jou vooruithelpen. Dus wees geen dief van je eigen leven. Committeer je.

Daniel Mügge
Hoogleraar Politieke Arithmetiek, Universiteit van Amsterdam

'Ik ben een trotse AI-veganist'

Ik ben een trotse AI-veganist. Ik maak geen gebruik van extractieve technologieën. Ofwel: technologieën die de planeet uitbuiten. We zijn nog maar met weinigen en soms vind ik het moeilijk om consequent te zijn. Ook omdat we onze digitale diensten alleen in speciale appstores kunnen kopen tegen hoge prijzen. Maar ik wil echt geen deel uit-

maken van deze commerciële AI-wereld, die alleen maar uit is op het maken van winst. En uiteindelijk denk ik dat het zijn van een AI-veganist ook beter is voor mijn mentale gezondheid.

Natali Helberger
Hoogleraar Recht & Digitale Technologie, Universiteit van Amsterdam

'Even de chat-huisarts van Microsoft bellen'

's Ochtends is het altijd druk. „Siri, een sterke koffie, de krantenkoppen, en maak de familie wakker!“ De school van mijn zoon heeft eindelijk het certificaat ontvangen om Google Reference School te worden, we willen niet te laat komen. Ik zal ook de chat-huisarts van Microsoft moeten bellen. Zoveel informatiever en empathischer dan de oude dokter Janssen - ze had nooit genoeg tijd. De deurbel gaat: de bezorging van Amazon Whole Foods is precies op tijd. Ik kijk naar boven. De sterren schijnen nog steeds en Elon bouwt aan een beschaving op Mars. Het universum is een veilige plek als Silicon Valley over ons waakt.

Tamar Sharon
Hoogleraar Filosofie, Digitalisering en Samenleving, Radboud Universiteit Nijmegen

Advertentie

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Voorzitter College van Bestuur

De Universiteit van Amsterdam zoekt een doelgericht en democratisch bestuurder en teamspeler. Een inspirerende en verbindende leider met academische statuur.

Voor meer informatie zie www.chassesearch.nl/vacatures/uva
Voor de werving is Chasse Executive Search ingeschakeld.